

XX. Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastaja.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan antama kertomus kesäkuun 1 päivän 1914 ja kesäkuun 1 päivän 1915 väliseltä myyntivuodelta oli seuraavaa sisällystä:

Myyntivuosi 1/6 1914—1/6 1915, joka on osakeyhtiölle ollut kova koettelemusten aika, syystä että yhtiö niinkuin tunnettu on voinut harjottaa suunnitelmansa mukaista liikettä ainoastaan kahtena ensimmäisenä kuukautena, jota vastoin yhtiön toiminta vuoden jällellä olevana osana oli rajoitettu pääasiallisesti koti- ja ulkomaisten väkiviinajuomain myyntiin osin jälleenmyyjille, osin teknillisiin ja lääkkeellisiin tarkoituksiin, muodostaa kuitenkin yhtiölle tärkeän ajanjakson sikäli, että yhtiön on tänä aikana ollut valmistauduttava siihen liikkeensä suuremmoiseen laajenemiseen, mikä johtui siitä, että yhtiö kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta kesäkuun 1 päivästä 1915 ottaa haltuunsa kaiken väkiviinajuomain vähittäismyynnin täällä.

Mainittu tosiasia, joka anniskeluosakeyhtiön on ollut otettava lukuun, siihen katsomatta että elokuun 1914 alussa alkanut sota-tila, jonka vallitessa kaikkalainen väkiviinajuomain myynti yksityisille on käytännöllisesti katsoen ollut lakkautettuna, jo alun pitäen näytti jatkuvan yli kesäkuun 1 päivän 1915, on pakottanut yhtiön johtokunnan ryhtymään moninaiisiin osin valmistaviin, osin lopullisiin toimenpiteisiin, jota järjestämistyötä johtokunta on suorittanut huolekkuudella ja menestyksellä ja jota on ollut sangen mielenkiintoista läheltä seurata. Näistä toimenpiteistä sopii mainita, että johtokunta on ryhtynyt tehokkaasti ja ajanmukaisella tavalla järjestämään yhtiön kaikkien sekä anniskelu- että vähittäismyyntiliikkeiden rahaliikkeen tarkkailua; että vähittäismyyntiliikkeiden henkilökunnalle on vahvistettu uusi palkkaussääntö, joten on saatu poistetuksi paloviinamyymäläin johtajain aikaisemmissa palkkaeduissa vallinnut epäkohta; että, uudet, monelta kohden parannetut kaavakkeet yhtiön kaikkien liikkeiden johtajain kanssa tehtäväksi

välikirjoiksi on vahvistettu; sekä että toimenpiteisiin on ryhdytty ulkomaisten väkiviinatavarain kaupan tarkaksi järjestämiseksi. Näissä ja muissa järjestämiskysymyksissä olen kaikin puolin voinut yhtyä yhtiön johtokunnan tekemiin päätöksiin.

Vallitsevien olojen johdosta mutkalliseksi käynnyttä kysymystä että yhtiö ennen kesäkuun 1 päivää 1915 ottaisi haltuunsa kaikkien tšekäläisten väkiviinajuomakauppiaitten jälellä olevat väkiviina- ja muut juomavarastot ei, niinkuin johtokunta on aikaisemmin valtuustolle ilmoittanut, ole määrääjän kuluessa voitu ratkaista myönteiseen suuntaan, ja katsoen molemmin puolin esiintyviin etujen ristiriitoihin voitane sitä tuskin myöhemminkään ratkaista käyttämättä apuna yhtiön ja sen vuokraajain välisiä riitoja selvittämään asetettua sovintolautakuntaa, mutta johtokunta on kuitenkin ennen määrääpäivää tehnyt väkijuomakauppiaille tarjouksen tavarain säilyttämisestä niiden vastaiseen lunastamiseen asti, jonka tarjouksen pitää voida täydellisesti tyydyttää mainittuja kauppiaita.

Toinen kysymys, joka jo on aiheuttanut riitaa yhtiön ja asianomaisten vuokraajain välillä ja sentähden jätetty sovintolautakunnalle, on kysymys anniskeluoikeuksista tulevan neljännen vuosineljänneksen vuokramaksun suorittamisesta, mutta tämä asia on saanut ratkaisunsa vasta uuden myyntivuoden alettua.

Kohdakkoin sen jälkeen kun yhtiön liike elokuun 1 päivänä 1914 pääasiassa lakkasi, havaitsi johtokunta välttämättömäksi, mikäli mahdollista huojentaakseen yhtiön laajan liikkeen aiheuttamia melko suuria hallintokuluja, kaikkialla missä suinkin kävi päinsä supistaa menoja, ja olenkin voinut tyytyväisyydekseni todeta sen erinomaisen huolekkuuden, jota johtokunta tässä kohden on tarpeellisen hienotuntoisuuden yhteydessä noudattanut alemmaa palveluskuntaa kohtaan. Toimenpiteet, joihin johtokunta tässä kohden on ryhtynyt, mainitaan lähemmin johtokunnan vuodelta 1914 antamassa toimintakertomuksessa. Muiden vastamainitun laatuisten toimenpiteiden joukossa mainittakoon erittäin, että johtokunta on k. senaatilta anonut yhtiön vapauttamista suorittamasta anniskeluveroa sota-ajan alusta alkaen sulettuina olleista yhtiön toisen ja kolmannen luokan ravintoloista sekä jo suoritettujen tällaisten maksujen palauttamista. Senaatti on kuitenkin vasten luuloa evännyt tämän anomuksen.

Lisäksi mainittakoon, että johtokunnassa 1915 vuoden alussa herätettiin kysymys ettei yhtiön voittoa vuodelta 1914 entiseen tapaan jaettaisi kaupungin ja kulkulaitosrahaston kesken, vaan että se varattaisiin yhtiön liikkeen ja aseman turvaamiseksi sotatilan aikana, mutta ettei tämä mielipide, jota johtokunnassa kannatettiin, kuitenkaan, osin minun vaikutuksestani, saanut puolelleen

enemmistöä, vaan päätti johtokunta sensijaan yhtiökokoukselta anoa valtuutusta saada asianomaisille ilmoittaa, ettei yhtiö katsonut kykenevänsä suorittamaan Helsingin kaupungille ja kulkulaitosrahastolle tulevia voitto-osuuksia, ennenkuin jokin aika oli kulunut sen jälkeen kun yhtiön liike jälleen oli tullut käyntiin, minkä esityksen yhtiökokous hyväksyi. Kysymys voittovarain maksamisajasta on sitten, mikäli koskee kaupungin osuutta, 196,967 markkaa 39 penniä, järjestetty kaupunginvaltuuston toukokuun 11 päivänä 1915 yhtiölle tekemällä tarjouksella etuannin myöntämisestä puheena olevan maksun suorittamiseen. Mitä taas kulkulaitosrahaston voitto-osuuteen tulee, on kertomusvuoden päättyessä kesäkuun 1 päivänä ainoastaan tunnettua, että johtokunnan asiasta läänin kuvernöörille tekemä ilmoitus, joka sittemmin on lähetetty k. senaattiin, on aiheuttanut senaatin käskemään kuvernöörin ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta voitto-osuus, 106,726 markkaa 20 penniä, mahdollisimman pian toimitetaan lääninrahastoon.

Vahvistetun johtosäännön mukaan tarkastajalle kuuluvia velvollisuuksia olla saapuvilla yhtiöhallituksen ja yhtiökokouksessa sekä tilintarkastuksessa läpikäydä yhtiön kirjat ja muut asiakirjat samoin kuin valvoa, että yhtiön liikettä asianmukaisesti harjoitetaan sekä että siisteyttä ja järjestystä pidetään voimassa niin yhtiön kuin sen vuokraajainkin anniskelu- ja vähittäismyyntipaikoissa, olen koettanut kykyni mukaan täyttää.
